

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80
Uredništvo in uprava
za Sloveniju in slovenski del
Julijske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRJA

Jedan je jedini cilj, koji nam svakome mora biti uvijek pred očima: Spas Istre! Svaku ličnu osjetljivost valja zatamiti, kad se radi o tom svijetlom cilju.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

VRAĆAMO DIJETE OCU

Konzorcij lista *Istra*, koje sam prije nešto više od deset godina predao listi, da se sasvim posvetim uređivanju *Malog Istranina* i odgajaju mladež narastaja, zamolio me je onih dana da ponovno preuzmem *ISTRJU*, koju sam s toliko ljubavi i mladenačkoga člana točno prije deset godina bio pokrenuo.

Vraćamo dijete ponovno u ruke oca... rekao je i ja sam ga primio. Ta kako bih mogao da ga odbijem, ako kažu da sam djetetu potreban, ja, koji sam ga stvorio i koji jedini znam u kolikim je mukama bilo rođeno, s koliko je žrtava bilo postavljeno na noge.

Časovi koje proživljujemo historijski su. Vremena su i te kako ozbiljna.

Svaku riječ valja danas dobro vagati, svaku gestu ispravno procijeniti. JER NE SMIJEMO NIKAD SMETNUTI S UMA, DA OVAJ JEDINI NAŠ LIST GOVORI DANAS NE SAMO U IME NAS 70.000 KOJI SE DOSELIŠMO U JUGOSLAVIJU, NEGO I U IME DRUGIH 700.000, KOJI OSTADOŠE OKRAG GRANICE, a koji u današnjim prilikama nemaju nikakve druge mogućnosti da javno kažu svoju riječ. U njemu je dakle, u ovom stvarnom listu, sadržan golem morao kapital, koji se ne smije protraćiti.

PO NJEGOVU SE PISANJU NE PROSUDJUJE SAMO NAS I NAŠE MOMENTANO RASPOLOŽENJE NEGO I RASPOLOŽENJE ONIH KOJI OSTADOŠE DOLJE NA MRYVOJ STRAZI. I prije nego se u ovoj našoj jedinjoj javnoj tribuni nešto izreče valja dobro promisliti, ne će li možda koja nepromišljena ili u brzini nabavljena riječ škoditi bilo moralnim bilo materijalnim interesima onoga naroda i one zemlje, koji su nam život dali.

Ne samo to! Mi živimo i izlazimo u sredini koja nam je vanredno draga i koju ljubimo svim žarom srca. JER JE TO NAŠA PRAVA DOMOVINA. Živimo u sredini hrvatskoga naroda, koji nam je dao sve, i u vedrijoj prošlosti i u tužnoj sadašnjosti. I odgoj, i egzistenciju i široko bratsko srce.

MI, ISTARSKI HRVATI, NIJESMO NIŠTA DRUGO NEGO TEK MALA GRANA VELIKOG NARODNOG DEBLA. DIO HRVATSKOG NARODA. BENJAMINI NJEGOVI.

Interesi hrvatskoga naroda naši su vlastiti interesi, kao što su i naši vlastiti interesi, interesi hrvatskoga naroda. Njegove čežnje za ljepšom budućnošću, njegova stremljenja i njegovi ideali, naše su čežnje, naša stremljenja, naši ideali.

I ne dao Bog da se itko od nas o njih ogrješi!

Ali mnogi se naši nalaze rastrčani po cijeloj državi, u raznim krajevima, u raznim političkim, socijalnim, kulturnim i ekonomskim sredinama. Oni imaju da s ponosom uvijek ističu svoju narodnost, svoj odgoj i svoju ljubav k zemlji, koja ih je rodila, ali imaju i s najvećim razumijevanjem i poštovanjem da govore i o osjećajima sredine u kojoj žive.

I kao značajev budimo na visini. JER PO NAMA — ne zaboravimo to nikad! — I DJELIMA NAŠIM SUDIĆE SE, A EVENTUALNO I OSUĐITI I ONE NAŠE DOLJE. I zato počinja dvostruko težak grijeh onaj, čijom će krivnjom i najmanja luga pasti na one dolje.

Cijeli je svijet danas u nekom prepiranju. Najraznovrsnija strujanja i najčudnovatije ideologije zahvaćuju mase. I jašizmi i antijašizmi, i socijalizmi i komunistički, i hipernacional-

Godina 1848 i njezin odjek u Istri

Nekoliko bilješka povodom 80. obljetnice smrti bana Josipa Jelačića — Hrvatske manifestacije u Istri godine 1848.

Ovih se dana, povodom 80. obljetnice smrti velikoga bana Josipa Jelačića mnogo spominjala burna 1848. godina, pohod njegov preko Drave i okupacija Beča.

Da su svi ti događaji imali živog odjeka u svim hrvatskim zemljama ne treba posebno isticati. A kako je u Istri od uvijek živio čisti hrvatski život, razumljivo je da je i tamo odjek bio velik, iako je nacionalna svijest njegova bila još vrlo slabo razvijena. Medutim se glas krvi ipak nije dao zatamiti, pa je Istra i u one dane progovorila.

Poznatiji talijanski istarski povjesničar Carlo Defranceschi, koji je — gdje god je mogao — prešutio hrvatski karakter Istre, u svojim je intimitim autobiografskim bilješkama, što ih je ostavio svom sinu Camilla, mnogo toga zaobilježio, čega u svojim povjesnim djelima nije uopće spominjao.

U času kada je ban Jelačić došao sa 50.000 Hrvata u Beč, Defranceschi se je nalazio u Beču u svojstvu narodnog zastupnika. Neke opise važnih prilika u Beču tih dana veoma su karakteristični.

Nas će medutim momentano više zanimati kako je — prema njegovim bilješkama — mislio tih dana naš narod u Istri.

»Na polasku u Beč a to je bilo u lipnju 1848. — priča Defranceschi — stigli smo dilžanskom u Sežanu, gdje smo se zadržali koliko je trebalo da se nahrane i odmore konji. U gostioni smo vidjeli na stolu nekoliko slovenskih novina, pa smo upitali gostioničara Mohorčiča, koji je bio ujedno i načelnik u Sežani, zašto ne drži i koje talijanske novine. Odgovorio je otrebno: »Ovo je slavenska zemlja, a slavenski je i Trst«.

»Evo, dakle« — kaže Defranceschi — »kako se panslavizam već onda širio. U Pazinu je pak komesar Heutler prizivao seljake, koji su bili plimniti, neka se ne brinu za talijanski jezik, nego neka neče svoj prekrasni hrvatski jezik (Defranceschi nazivlje hrvatski jezik, kao i ostali istarski Talijani, čas »lingua slava« — čas »lingua croata«), pa im je besplatno dijelio čak i hrvatsku gramatiku, koju je naručio ne znam odakle...«

U svojim daljnjim, za nas vanredno interesantnim bilješkama, spominje Defranceschi i nekog Antuna Ivančića, Pazinca, koji da je u Pazinu upričilo svečanost u javnom perivoju. Na toj svečanosti da su bili svi govornici, sve pjesme i plesovi samo hrvatski, tako da je Pazin ispao kao neki posve hrvatski grad. Svečanosti da su prisustvovala osim civilnih i vojnih vlasti, mnoge građanske obitelji, a osim toga i vrlo mnogo seljaka. Tom se prigodom sve prolomalo od poklika »živio«, koga da su donijeli hrvatski oficiri što su tamo bili u garnizonu.

Još mnogo ovakvih sitnica spominje u svojim intimitim autobiografskim bilješkama Carlo Defranceschi. Sve one bacaju na ono burno razdoblje našim drugo svjetlo. Mi vidimo da je Istra naša po glasu krvi davno prije preporoditelja neumrlag biskupa Dobrele osjećala gdje joj je mjesto i da je s braćom preko Učke i Velebita jedno. Jedno tijelo, jedna duša, jedna krv. U današnje dane, kad se registriraju sve one lijepe zgode iz onih dana, dobro je da se i ovo zaobilježi. E. R.

VIJESTI

Beograd. Naša trgovinska bilanca s Italijom. Dok je prije pet godina naš izvoz u Italiju bio uvijek veći nego li uvoz iz Italije u Jugoslaviju, što znači, da je naša trgovinska bilanca s Italijom bila aktivna, u posljednjof se je godini taj odnos izmijenio na našu štetu. Sada je uvoz iz Italije u Jugoslaviju veći, nego li naš izvoz.

Izvoz i uvoz kretali su se ovako: Godine 1934. izvezli smo u Italiju robe za 798 mil. dinara, a uvezli iz nje 555 mil. Godine 1935. izvezli smo u Italiju robe za 672 mil. dinara, a uvezli iz nje 371 mil. Godine 1936. izvezli smo u Italiju robe za 137 mil. dinara, a uvezli iz nje 102 mil. Godine 1937. izvezli smo u Italiju robe za 557 mil. dinara, a uvezli iz nje 430 mil. Godine 1938. izvezli smo u Italiju robe za 324 mil. dinara, a uvezli iz nje 445 mil.

IZ ALBANIJE

Za časa okupacije Albanije so poslali veliko uradnikovo u zasedeno ozemlje, med temi tudi nekaj naših ljudi. V začetku so jim davali dvojno plače in prosto hrano. Pred mesecem dni pa so jih vprašali, kdo namerava še tam ostati. Spričo ugodnih materialnih prilik so skoro vsi na to pristali. Pridržali so jih v službi, toda odslej imajo samo še enojno plačo in hrano.

Albanske čete su sastavni dio talijanske vojske. Dosadašnja albanska vojska postala je sastavnim dijelom talijanske vojske. Na čelu joj je albanski pukovnik Permeti.

lizmi i internacionalizmi razbacuju se zvučnim parolama.

Sve su to pokreti strani našem narodnom duhu, biljke koje nijesu nikle u našoj narodnoj duši, ideologije koje su joj potpunoma tuđe, ma kakvim se lijepim imenom zoodjevale. Pa jesmo li baš mi znani, da ih ovamo presadujemo? Ne!

Samo je jedna parola, koju poznamo i kojoj služimo: ljubav do Istre. ljubav do naroda u njoj! U tom smo smislu apsolutno nacionalni, bez ikakvih stranik natruha i boja. Nacionalni po tradiciji, po odgoju, po osjećajima.

NOVI GENERALNI KONZUL U TRSTU

Po odhodu generalnoga konzula Radovana Petrovića, ki je bil imenovan za ravnatelja političnoga odsjeka pri zunanjnem ministristvu v Beogradu, je za kratke čas to mesto ostalo nezasedeno. Sedaj je bil na njegovo mesto postavljen Vladimir Šaponjič, ki je bil že prej na našem konzulatu v Zadru in v Albaniji.

ALBANSKI POSLANIK U PARIZU NE ČE DA PREDATA TALIJANIMA POSLANSTVO

Pariz. — Albanski poslanik u Parizu, princ Abdi Šaripke kralja Zogua, odbio je da preda poslanstvo talijanskom poslaniku i da se pokorava naredbama iz Tirane.

BILANCA ITALIJANSKIH LISTOV

Svicaarski listi so pred časom objavili, da imajo Italijanski listi v zadnjih letih velik deficit. Znanj »Giornale d'Italia«, katerega uređuje V. Gajda, je imel janj 1,370.000 lir deficita na 3.000.000 dehnškega kapitala, a 1. 1937 je deficit znašal 595.000 lir. Rimski »Tribuna« ima 2 mil. 580.000 deficita na 3 milij. kapitala. »Stampa« iz Torino ima 1.550.000 deficita na 5 milij. kapitala.

TALIJANI U ABESINIJU

Addis Abeba. — 31. svibnja izvršen je u glavnom gradu Abesinije Addis Abebi popis Talijana, tamo nastanjenih. U svemu ih je toga dana tamo bilo 32.887. Od toga 28.647 muških i 4.240 ženskih.

Grčka mobilizira. Odmah nakon okupacije Albanije po Talijanima, Grčka je vlada provela reorganizaciju svoje vojske i tajnu mobilizaciju. U blizini grčko-albanske granice, koncentrirane su trupe iz svih krajeva Grčke. Velikom užurbanošću grade se na granici utvrde. Tako bar javljaju strane novine. Grčka medutim demantira vijesti o utvrđivanju svoje granice prema Albaniji, jer da ona nema nikakvih osvajačkih namjera.

Ta je ljubav glavni i jedini pokretač svega našega rada, svih naših akcija, koje idu za tim, da taj narod bude sretan i zadovoljan i da sačuva svoju narodnu individualnost. Sa svim konsekvencama!

Sve ovo što rekosmo o sebi. Hrvatima, u istoj se mjeri i — mutatis mutandis — čak istim riječima može primijeniti i na Slovence, koji sačinjavaju pretežni dio naše manjine u Italiji, a i nas u Jugoslaviji.

To je eto ukratko naš program Držim da ga svaki Istranin može prihvatiti. ERNEST RADETIĆ

UPOZORENJE ČITATELJIMA I DOPISNICIMA

Sve čitatelje, a osobito dopisnike. Ijepo molimo, DA SVA PISMA I VIJESTI, NAMJENJENE UREDNIŠTVU, ADRESIRAJU IZRAVNO NA NASLOV UREDNIŠTVA LISTA, A NIKAKO NE NA POJEDINA LICA ni u redakciji ni izvan nje, da bi se izbjeglo zakašnjavaњу obilodanivanja. UREDNIŠTVO.

Oštar prototalijanski govor predsjednika društva Sueskog kanala

Pariz. — Društvo Sueskog kanala, koje je u rukama Francuza i Engleza, neprestani je kamen smutnje između njih i Talijana, jer Talijani radi zaštite svojih interesa u Istočnoj Africi traže jednaki udio u upravi društva, a Francuzi i Englezi toga ne daju. Predsjednik društva, Francuz, održao je ovih dana veoma oštar govor u kom je napao talijanske aspiracije. Talijanski poklisari u Parizu i u Londonu uložili su zbog tog govora oštar protest kod francuske, odnosno engleske vlade.

Italijan obsojen na smrt zaradi špijonaže v Franciji

Pred vojaškim sodiščem v Lionu je bil obsojen na smrt 39-letni Pietro Castelli, Italijanski državljan. To je prva obsojba na smrt tužera državljana v Franciji.

IZ ČIČARIJE

TRADICIONALNA TIJELOVSKA PROCESIJA U VELIKIM MUNAMA

Vel. Munc. — Na Tijelovo održava se u Velikim Munama svake godine tradicionalna tijelovska procesija u kojoj sudjeluje sav narod u narodnim nošnjama. Slika je tako lijepa, da je dolaze gledati izletnici iz obližnjih gradova, osobito iz Rijeke. Procesija je i ove godine bila veoma slikovita, jer je vrijeme bilo lijepo. Iz Rijeke je došlo nekoliko autobusa krećućih izletnicima. Narod se toj procesiji veoma rado priključuje, jer mu je to jedina prilika kad može da u svom materijalnom jeziku izmoli glasno i javno po koju molitvicu ili pobožnu pjesmicu.

PREGAZIO GA AUTOMOBIL

Vodnjani. — Na cesti, koja vodi iz Fažane u Vodjanj skoro je životom naštradio Božo Metilj iz Vodnjana. Na njega je naleteo Šoferi Zupičić svojim autom. Metilj je dobio manji potres mozga.

Blagdan ustava

Pazin. — Kao i po svim mjestima Italije proslavljen je i ovdje 4. lipnja t. zv. blagdan ustava. t. i. obljetnica dana kada je donesen talijanski državni ustav. Iste noći planula je kuća Talijana cav. Depiera. Žrtava nije bilo.

Iz rodnog kraja

Cerovlje. Izgorjelo dijete. U kući seljaka Rajmunda Kalistra iz Cerovlja dogodila se teška nesreća. 16-mjesečni njegov sinčić igrao se češljem, koji je u igri približio vatri na ognjištu. Češalj je naglo planuo i zahvatio haljini-čak od dječakovu. Za nekoliko sekundi dječak je bio živa baklja. Na strašan vrisak djeteta dohrlila je majka, ali je već bilo prekasno. Dijete su brže bolje otpremili u bolnicu, gdje je drugi dan u najvećim mukama preminulo.

Lanišće. Razbojnički napadaj na seljaka. Seljak Josip Grbac Grgin vraćajući se noću uskom stazom kući, bio je napadnut od nekog nepoznatog individua, koji mu je bacio kamen u glavu. Grbac se s lopovom upustio u borbu, ali je podlegao. Lopov mu je oduzio lisnicu s 44 lire.

Kopar. Nestao čovjek. Franjo Cuka iz sela Salvara kraj Kopra ovih je dana nestao bez traga. Njegova žena priča da ju je u noći naglo probudila vika muža koji ju je sa sjenika dobio da mu dode u pomoć. Kad je malo zatim izišla iz kuće na dvorište muža više nije bilo. Našla je samo cipela, što znači da je on nekuda bježio. Od toga časa nema ni više ni traga ni glasa. Žena se boji, da je valjda poludio i skočio u more. Nesretnika je ujutro nedavno kad se vraćao iz Kopra kolima u koja je bio upregnut magarčić, pregazio automobil i ozlijedio ga, a pretrpio je izgleda i mali potres mozga... Neki međutim kažu, da su ga vidjeli kako koraca uz željezničku prugu.

Vatikan. Hodočasnici iz Slovenije kod pape. Oko 500 hodočasnika iz raznih krajeva Slovenije primljeno je u Vatikanu. Sveti Otac papa Pio XII. poljudelje ih blagoslovio održao im je govor i pozvao ih da budu ispravni i vjerni i da vole svoju lijepu domovinu.

Trst. Stota bilanca Jadranskog osiguravajućeg društva. Dne 16. svibnja održana je u Trstu glavna godišnja skupština Jadranskog osiguravajućeg društva, koja je usvojila stotu bilancu.

Društvo u 1938. Iskazalo prihod od 585.594.000.— lira, sa čistim dobitkom od 13.213.095.— lira, pa su članovima dobili 100 lira dividende po svakoj jedinici. Tom prilikom održane su u gradu velike svečanosti.

Kako društvo mnogo posluje u Jugoslaviji bilo bi interesantno znati, koliko prihoda je dobila centrala u Trstu iz Jugoslavije.

Labin — Novi općinski komesar

Labin. Novi općinski komesar. Na 2. o. m. maknut je s mjesta općinskog komesara Piero Milevoj Labinjanin. Na njegovo je mjesto došao neki Leo, koji je rodom iz Italije. Do sada je službovao u Znanju i Dekaninju, gdje se je, kako novine kažu, iskazao. Domaći Talijani nijesu tom promjenom baš oduševljeni, jer bi im inače bilo milije da je na čelu općine ostao Milevoj domaćin. Nama je pak Hrvatima baš sasvim svejedno, jer nam ni Milevoj nije bio nimalo sklon, na nam je i mnogu goraku zadao.

Stoge odredbe glede dvokoles

Postojna, maja 1939. — V zadnjem času posvećavao javni organi vedno veću pažnju cestovnom prometu. Posebno stroga nadzornje dvokolesa. Zacetkom letošnjega leta je bila državna taksa na biciklje sicer ukinjena, nadomestili pa so to uslugom z novim predstavljenim zahtevani, ki praktično pomienjo celo zvišanje izdatkov za to popularno prometno sredstvo. Danes mora biti vsako dvokoleso opremljeno z dinamno-lučno za razsvetljavo, opremljen z pravilno kolesa, predvsem pa s posebnim, kristalnim steklom na zadnjem blatniku, nakratko povedano: vsako kolo mora biti opremljeno s kompletnim modernim priborom. Morada so te odredbe posledica intervencije kakšne tvrdke, ali karkoli, res je le, da so zahteve pretirane. Potemtakem bi morali vse bicikle starejše izdelave znehati med staro šaro in nabaviti nove. O radevolje, le denarja naj dajo, ali vsa zašlaka. Tako pa se za občutne kazni ni sredstev. (***)

Korj skoro ubio gospodara

Trviz. — Ivan Bubič iz Trvizja, kome su sada 43 godine, nastradao je u staji udaren od vlastitog konja. U nedelju jutro, kada je pošao u staju da nahrani konja, konj ga je nenadano tolikom snagom udario kaputom po čelu da mu je pukla lubanja. Osvješten srusio se kraj zida. Prevezen je u bolnicu u Pulu i ne zna se hoće li ostati na životu.

Obsodbe posebnega tribunala

V zadnjem času je bilo zopet veliko ljudi iz Julijske Krajine obsojenih od posebnega tribunala v Rimu, med njimi tudi marsikateri naš človek, in sicer v zvezi z levičarskimi letaki. Tako so bili obsojeni: Varesko Emil na 17 let ječe, Rosandra Ante, Rosandra Božo, Rosandra Just, Rosandra Vjeko ter neki Kaporalin, vsak na tri leta ječe. Vsi ti so doma iz puljske okolice. Neki stareški moški iz Šijane, oče osmih otrok, je bil obsojen na 30 let ječe.

V Gorenji vasi i pri Kanahu sta bila koncem maja zaprta brata Paravan. Starejši Emil ima 24, mlajši Anton pa komaj 20 let. Aretirana sta bila zaradi tega, ker sta imala prepis in pretep z nekim mlitčnikom. Ta mlitčnik zalezane namreč eno od Paravanovih sester in je zahteval od Paravanovih, da pustje dekle po noči z njim. Ker sta se brata temu protivila, je prišlo do prerekanja in končno do pretepa. Mlitčnik je ovađil Paravanovala, čes da sta mu rekla: »Prokleta italijanska lastavica!«. Ona dva očitata njemu, da jih je psoval s »porki de ščavli!«. Po večdnevnem preskvalnem zaporu sta bila brata Paravan sicer izpuščena, toda zagovarjati se bosta morala pred goriskem tribunalom zaradi psovanja mlitčnika.

Požar v Goropadi

Goropada, Junija 1939. — Dne 4. junija zvečer je prišlo iz neznanih vzrokov gorvi v senuku knjevočca Franca Mačvate. Telefonično so poklicali gasilce iz Trsta, ki so požar pogasili v teku štih ur težkega dela. Klub hitremu gašenju je Mlitičn gorelo okoli 20 kvadratov sena. Skoda cenje na 3000 lir.

Novi duhovniki

Trst, Junija 1939. — V tržaski stolnici vsr je bilo dne 4. Junija po dolgom času mašniško posvečenje. Tržaski škof msgr. Santini je posvetil sedem duhovnikov. Od teh je eden iz Trsta in to Ivan Trapasla po rodu iz Vrčle, štirje so iz Istre in to Peter Fonda iz Pirana, Ivan Albonese iz Buji, Ivan Soffici iz Pazina, Klement Barkovič iz Berberca. — Ostala sta Franc Zlobec iz Avsca in Karlo Tarlao iz Milji.

V Trstu so splovili novo ladjo za jugosl. mornarico

Trst, Junija 1939. — Dne 3. Junija so v ladjedelnici pri sv. Marku splovili ladjo »Bijeli orao«, ki bo dodeljena jugoslovanski vojni mornarici kot pomožna ladja. Pci splovitvi je prisredilo društvo Cantieri Riuniti dell' Adriatico, katere ga predsednik je Francesco Giunta, slavnostno kosilo vr hotelu Savoina na east Jugosl. kobilski škof msgr. Santini je posvetil sedem duhovnikov. Od teh je eden iz Trsta in to Ivan Trapasla po rodu iz Vrčle, štirje so iz Istre in to Peter Fonda iz Pirana, Ivan Albonese iz Buji, Ivan Soffici iz Pazina, Klement Barkovič iz Berberca. — Ostala sta Franc Zlobec iz Avsca in Karlo Tarlao iz Milji.

V Idriji postavljen italijanski duhovnik

Za župnika v Idriji je bil imenovan don Carlet, po rodu Italijan, ki je doslej služboval nekje v Furlaniji. Idrijski Italijani so ga preteklo nedeljo sprejeli zelo svečano. »Gazzettino« beleži, da so ga oblasti in stranka na njegovem sedenjem službenem mestu zelo cenile zaradi njegovega vnetega delovanja na političnem polju. Don Carlet je navdušen Italijan. V tem duhu je izrazil tudi njegov prvi cerkveni govor v Idriji. (Jutroca)

— Trst. — Pred sodiščem je bil obsojen na 8 mesecev zapora Ivan Gerželj, kmetovalec, ker je po neprevidnosti zažgal borov gozd.

NEPOŠTENO RAVNANJE

Ljubljanski »Slovenec« je prinesel dne 28. maja ta le dopis iz Opatjega sela: S presenečenjem smo zvedeli, da se širi po deželi vest, da je naš župnik g. Ivan Rejec po dogovoru z goriškim nadškofom vpeljal pri nas med nedeljsko sv. mašo italijansko pridigo. Razen par oseb, ki so pri nas službeno zaposlene, nima- mo v župniji nikakih dosejlenih vernikov, ki bi znali samo Italijanski. Po cerkvenih predpisih zato ni potrebno, da bi bila poleg slovenske še italijanska pridiga in je tudi ni. Širjenje zgoraj navedene nerisnice ima tedaj samo namen škodovati ugledu našega spoštovanega g. župnika, G. župnik Ivan Rejec je eden najodličnejših, najsposobnejših in najzastojnejših duhovnikov v Julijski Krajini. Svojo neosebnost in očetovsko plemenitost, svojo značajnost in odločnost je dokazal s svojim neumornim pastirskim delom in trpljenjem. Zato ga vsa naša župnija ljubi in spoštuje. Kdor ga biati, ravna res nepošteno. — Opatje.

Prenovitev socijalnega skrbstva

V Italiji so preteklega meseca reorganizirali socialno zavarovanje. Dekret ki je stopil v veljavo, predvideva reformne določbe za vsa socialna zavarovalna industrijskega trgovskega in obrtniškega delavstva. S prvim majem so pričeli pobirati nove prispevke, ki so vsjst od prejšnjih, kakor določuje novi zakon. Zavarovanje obsega: starost, nezgodno, invalidno, benciosposlost in družino. Prispevki znašajo pri mesečni plađi do 150 lir skupno po 23,10, od 150 do 250 po 32,20, od 250 do 400 po 47,30, od 400 do 600 po 62,90, od 600 do 800 po 81,10, od 800 do 1000 po 96,40, od 1000 do 1200 po 111,60, od 1200 do 1400 po 127,90 in pri plaćah preko 1400 lir na mesec po 132,90 lire, pri tedenskih plaćah pa do 12 lir po 2,40 od 12 do 24 po 3,60, od 24 do 36 po 4,80, od 36 do 48 po 6,50, od 48 do 60 po 8,10, od 60 do 72 po 9,60, od 72 do 108 po 12,20, od 108 do 132 po 14,10, od 132 do 156 lir po 16,20 lire. Polovljen prispevok gre v breme delodajalca. Za poljske delavce te določbe ne veljajo.

S KVARNERSKIH OTCKA

Naši mladi svedčeni mole kod misle sve u talijanskom jeziku, a narod odgovara hrvatski. Medutim je svako otčko po koja žena pozvana karabinierima na odgovornost, jer da je preglasno odgovarala »Smilni nam se, gospodine!«

IZ UNIJA

Prišašnih godina tvornica Arrigoni je utanačila s našim ribarima pogodbu za preuzimanje ribe uz cijenu od 2,15 lira. Ove god. e neće da zaključi pogodbe, već uzima ribu uz cijenu od 1,20 lira, a i to uz uvjet, da će platiti pošlje ako bude ribu mogla prodati dalje, jer da sada one države koje su prije kupovale ribu u Italiji, bojkotiraju talijanske proizvode. Za naš je narod na otocima to od velike važnosti, jer živi jedino od ribe i nešto malo od vina. Potraje li to stanje dalje, prijeti nam buduće zime glad.

IZ SUSKA

Uz nesreću, da ne možemo redovito prodavati ribu, južni nam je vjetar, kao i na drugim otocima, spatio mladice na vinovoi lozi. Vlažni slani vjetar duvao je upravo onda kada je vinova loza počela tjerati mladice.

IZ KOJSKEGA

Župni upravitelj Ivan Kretič, ki je bil pred kratkim konfiniran za več let, se je te dni zopet vrnil domov. Razlog konfinacije je bil, kakor smo že poročali, italijanska pridiga. Nadškof Margotti je namreč na pritisk kojskega podčastata in karabinjerjev ukazal Kretiču, da mora pri maši ob sedmi uri pridigati italijanski, a pri deseti maši slovenski. Počesttat pa je zahteval, da mora biti italijanska pridiga pri deseti maši. Kretič ni ugodil njegovi zahtevi, ker se je strogo držal ukaza svojega cerkvenega predstojnika. Zato je bil konfiniran. Na pritizo so ga izpustili in sam škof se je baie za njega zavzel, ker se je ravnal po njegovih navodilih. Za zadoščenje ga je škof imenoval sedaj za župnika v Kojskem in mu je osehno prinesel tudi dekret. V zvezi s tem je bil kojski podčesttat premeščen v Opatje selo premeščen je bil tudi karabinjerski brigadir in nekateri hočejo spraviti v zvezo s Kretičevu konfinacijo tudi prenestivete dosedanjega Goriškega prefekta.

DROBIŽ

— Razovica. — 45-letni uradnik Grido Abramkovic iz Rocola se je z vso silo zaniel s kolešcem v voz. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico. Njegovo stanje je nevarno.

— Gorica. — Župnik Ivan Krečić je premeščen v Kojsko župnik Stefan Gnczda pa je premeščen iz Idrije v Cepovan.

— Gorica. — Z dekretom goriškega prefekta so bili spreminjeni sledeči primki v ribemberski občini: Kodrič v Codri, Nudorfer v Nocioni, Ječić v Iecchini, Furlan v Furlani, Kerševan v Cerscevani. Hmeljak v Melii Štubelj v Stucelli.

— Idrija. — Iz konfinacije se je vrnil Srečko Kogoj, prvi idrijski občinski tajnik. V konfinaciji je preživel 4 leta in to v južni Italiji. Obsojen je bil na 5 let konfiracije, a eno leto mu je bilo odpušćeno.

— B. Bistrica. — Župan Iv. Berdon, ki je po pokliku notar, je premeščen v Tržič. V B. Bistrici je županovalec je precej let. Za onkrat se se ne ve, kdo ga bo nasledil.

— Lowellville, Ohio, USA. — Dne 16. maja umrl je Ivan Šepić, star 87 let po rodu iz B. Bistrici. — brata ga je letitka. V Ameriki zapušća ženo, si na in dve omoženi hćeri.

— Opatje. — Pod avtomobil je prišel 44-letni Pfling Adolf, uradnik iz Nemčije, Jurij Škiban, star 32 let, na je spravil v bolnišnico, kjer so zdravnik izjavili, da bo teško prebolel.

— Opatje. — Na mestu prejšnje tramvajske postaje so sedaj zgradili veliko in lijano postajo vsu iz klesanina kraškega kamna. Stara postaja je bila zgrajena 1902 l.

— Oslavje. — Umrla je dobro znana posetnica Franciška Klanišček stara 66 let. Pred nekaj meseci ji je umrla mož. Njena družina je bila v veli žalosti. Njeva oče in trije bratje so ji bili najbližji. Njeva družina je bila v veli žalosti. Njeva oče in trije bratje so ji bili najbližji. Njeva oče in trije bratje so ji bili najbližji. Njeva oče in trije bratje so ji bili najbližji.

— Velušina. — Granata je razborava 22-letnega delavca Melchior Rudolfa. Po ubitju, da mu je ta v nekakoj okoliščini, — Počivalni vel je nastedel na rano 24-letnega mesnevskega pomočnika Jermina Bujavca, ki je bil v mu za parat treh tednih. Zdravniki v roki konfiracije so v skrbni za njegovo duševno.

— Trst. — Z vovaškimi lastni so sprejeli tadeot poveljnikov nemške italjske organizacije »Hitler Jugend«, na centralni postaji. Pomeni si bode, da il Gorico in bome polane ter Benetice. — Istena dne je prišlo v Trst 800 muških turistov. Gledali si bode Carlo Pictamo, Opatje in ostale znamenitosti.

— Trst. — Umrl so: Kravanja vd. Tihina Antonija 72 let, Gombić Mihael 33, Černigoi vd. Gorenec Ana 26, Vodopivec vd. Ferlan Antonij 73, Učar vd. Petrić Jojzina 81, Penko Alež 75, Ferula Kara 33.

— Trst. — Ob koncu meseca februarja je umrl Trst 258 812 prebivalec, to je za 200 vee kakor koncu decembra 1938. Prinarater, rez je na račun priseljencev, ker se je prav za prav zašlo prebivalstvo zmanjšalo za 7 oseb vsled večjega števila umrtih.

— Trst. — Gradnja velikog hidroaviona. U Trstu se gradi gorostasni četvero-motorni hidroavion, koji će moći preći 40 putnika. Ovak hidroavion će razviti brzino od 310 morskih milja na sat. Novi hidroavion bit će predan prometu u prosincu ove godine ili najkasnije u siječnju 1940.

— Trst. — Ministarstvo za javna dela je dovolilo 100 milijonov kredita za zidavo cemenitih stanovanj. Od tega otpade 2 milijona na Reko in 1 milijon na Gorico.

— Trst. — Pretreli leden so z mestu izvršili uspešne protiletalske vaje z zaletmitvijo vsah ljudi. Mestno občina je morala za ta namen kupiti 2000 m plavčve blaga da je ovila vse javne svetiljke v blagu. Pred pisi so bili siino strogi. Bez ozira na kake kašćevalne okolnosti, bile bile predpisane denarne kazni po 2000 lir in zapori.

— Trst. — Ministarstvo za javna dela je dovolilo 100 milijonov kredita za zidavo cemenitih stanovanj. Od tega otpade 2 milijona na Reko in 1 milijon na Gorico.

— Trst. — Pretreli leden so z mestu izvršili uspešne protiletalske vaje z zaletmitvijo vsah ljudi. Mestno občina je morala za ta namen kupiti 2000 m plavčve blaga da je ovila vse javne svetiljke v blagu. Pred pisi so bili siino strogi. Bez ozira na kake kašćevalne okolnosti, bile bile predpisane denarne kazni po 2000 lir in zapori.

TALIJANSKA AUTOMOBILSKA INDUSTRIJA OPADA

Talijanski časopis »Agentia economica finanziaria« potvrđuje smanjeno proizvodnju automobila iz prošle godine u Italiji. Ukupna proizvodnja u prošloj godini iznosila je 58.974 šasija i 52.282 karoserije, prema odnosnim ciframa iz prethodne godine od 61.189 tj. 54.228 komada. Za teretna kola i autobuse izrađeno je 10.114 šasija, prema 13.917 i 10.072 prema 14.214 karoserija. U januaru ove godine registrirano je novih kola za promet 3081 svih vrsta kola, preme 4043 u istom mesecu prošle godine. Izvoz motornih vozila u januaru smanjio se na 802, prema 1074 u u vrijednosti 7,6 milijuna prema 9,0 milijuna lira.

MALE VIJESTI

— Ministarski svet v Tirani je določil, da se bo odslej laka Santi Quaranta imenovala Porto Edda in to po Mussolinijevi heerki in ženi grofa Eddi.

— Od oktobra lanskega leta pa do sedaj je prenehalo izhajati na teritoriji česte in Mojavase vzezo zdelo besov. Ves strankarski tisk je skoro popolnoma zginil, in kar ga je ostalo se je moral prilagoditi novim političnim prilikam. Prav tako je prenehalo mnogo strokovnih časopisov, Veliki dnevniki, ki so še ostali, so se spremenili v glasilo enotne stranke. Sedaj izhajajo na teritoriji profesorata 248 čeških in 12 nemških političnih časopisov ter 1190 čeških in 30 nemških strokovnih listov. Prav tako je zelo puzadeta tudi izdava čeških knjig in mnogo priznanih knjižnih družb je prenehalo poslovati.

— Italijanski veleposlanik v Londonu Dino Grandi je kategorično demantiral vesti angleških in francoskih listov, da je on proti italijansko-nemški zvezi.

— Pred kratkimi so v Pragu likvidirali Društvo prijateljev lužičkih Srbov, ki je obstajalo že 32 let. To češko društvo je izdalo v tem letu več kot sto študentskih in literarnih knjig, ki so obravnavale problem lužičkih Srbov. Poleg tega je izdajalo časopisa Korespondenco in Lužičko-srbski vestnik.

— Po znanem incidentu, ki je zahteval življenja 20 Bolgarov in Dobrudže, je prislo med Bolgarijo in Rumunijo do znatnih trenj. Nekateri veleposlani so bile baje pripravljene rešiti ta problem z odstopom Dobrudže Bolgariji, kateri je pripadala od 1877 pa do svetovne vojne. Bolgarski ministarski predsednik Mošanov je izjavil da Bolgarija neče volje, ampak da želi imeti svojo Dobrudžo, ki je tudi gospodarsko vezana na Bolgarijo in predvsem svojjo edino rano črno.

— Italijanski poslanski zborčeti je bil predčleni narci, zakona o reaktiviranju hransko-bradevje v slednji vojne vojnemsi. Ministarstvo vojne monarhe je bilo smelo reaktivirati vse bradevje, ki je vajno za vojne namene in prav tako uporabiti vse pripilce v trim v zvezi kakor tudi se posluževati vsega mostva. Ministarstvo komunikacij je smelo kvatit reaktiviranje samo na rubem. Predloženo je bil pred zakonem za postavitev telegrafne linije med Beogradom in Dračdem, ki bo stal 53 milijonov lir.

Milano. Teniš utakmica za Pavlov cup. Na Duhove odigrana je tenis utakmica medu Hrazta Puzeca in Taliana Canepile. Puzec je odločno Canepilo, tako je imal protiv sebe simpatije tance i publike.

Rim. Sini novaci iz aluminija. Sini talianski novaci od 8 i 10 centesima, koji je na svet bo kovani iz bonca odsada ce biti radeni iz aluminijeve smesce, jer je aluminij metal nacionalne proizvodnje.

Novi senatorji. V senatsko zbornico je bilo pred kratkim imenovanih 23 novih senatorjev, ki je imenoval italijanski kralj na Mussolinijevo priporočilo. Med temi je tudi dr. Ugo Sivrovič, rojen v Rimu.

VIJESTI iz domovine

ZIVA NOGOMETNA UTAKMICA

Beograd. — U Beogradu je dne 4. o. ni, održana nogometna utakmica između državne reprezentacije Italije i Jugoslavije. Utakmica je završena rezultatom 2:1 u korist Italije. Novine javljaju da je utakmica bila veoma ziva i da je bilo dosta incidenta i za vrijeme same igre, a i kasnije u gradu.

Istoga dana prije podne bio je i susret talijanskih i jugoslavenskih tenisača, ali incidenta nije bilo.

TALIJANSKI MINISTAR PROMETA U BEOGRADU

Beograd. — Talijanski ministar prometa Benati stigao je 5. o. ni, u Beograd da izvrši posjet koji je prošle godine učinio Italiji ministar saobraćaja Mehmed Spalo.

Sombor. Nemačka manifestacija u vojvodini. Oba dana Duhova održane su u okvira Nemačkog dana velike manifestacije vojvodinskih Nijemaca u Bačkoj i Banatu. Na svečanosti koja je održana u Apatinu prisustvovalo je oko 20.000 Nijemaca iz cijele Bačke i Baranje. To je bila jedna od većih manifestacija njemačke manjine u Vojvodini posljednjih godina. U povorci je sudjelovala preko 6.000 omladinaca. Omladinacima je održao govor Stevan Mahr te je naglasio da Nijemci shvaćaju i znaju cijeniti slobodu

koja im je data u Jugoslaviji. Povorka je otisla na venko igraliste, gdje su kroz oba dana Duhova priredjene svečanosti. Tribina na igralistu bila je iskičena jugoslavenskim i njemačkim zastavama te njemačkim natpisima.

Brod na Savi Završen je štrak u Tvoratel vagona. U brodskoj tvornici vagona, strojeva i motora bio je prije nekli 2 mjeseca izbio štrak radnika. Štrakalo je oko 1.700 radnika. Sada je štrak konačno završen, jer je udovoljeno radničkim zahtjevima, pa je tvornica ponovo prorađila. Za nas je to od važnosti u toliko, što je u toj tvornici zaposleno veoma mnogo Istrana, koji imaju u Slavskom Brodu dosta brojni koloniju.

Sušak. Prigodom proslave Športskog kluba »Orient« na Sušaku gostovao je tamo HAAK iz Zarebca, koji je odigrao utakmicu s nogometnim klubom GRION iz Pule. — HAAK je pobijedio Talijane s rezultatom 7:1.

Zagreb. Prema novinskim vijestima polazi MIHK koncem ovog mjeseca na gostovanje u Dubrovnik, Kotor, Split. Jedna točka programa je i istarski »Babin«, na čega ima kolonija u Boci Kotorskoj i u Splitu inači prilike vidjeti. »Babin« je kako znamo prigodom izvedbe u Berlinu i kasnije u Švicarskoj bio postigao veoma velik uspjeh.

DROGOVA ZA ZASTAVE

Trst. 30 maja 1939 — Nov drog za zastavo so postavili te dni v Mirnu. V nedeljo ga nameravajo svečano blagosloviti. Svečanosti bodo prisostvovali novi geriški prefekt Manno in vse krajevne in okoliške fasilistne organizacije. Stroški za drog bodo kriti s prispevki, ki so jih njemški fasilisti zbrali med domaćim prebivalstvom. Takih drogov je zraslo po dečeli v zadnjem letu že precejše število. Postavljajo jih samo v Juljski Kraljinj in delovna tudi v Eurinlanji. Njih posebni namen je pričati tujei iz Italije in izozemstva, da je prebivalstvo v dečeli ne le lojalno, nego tudi še povsem prečeto z Italijansko miselnostjo in nacionalno zavestjo. Pred leti so na podoban način pred vaju cerkve ali na trge zasajevali mlade smreke v spomin na umrlega brata ministrskega predsednika Mussolinija.

Pri Sv. Luciji so odkrili kriptu za nemške vojake

— Tolmino, maja 1939. — V nedeljo so pri Sv. Luciji na svečan način odkrili kriptu, kjer so sraševane kosti nemških vojakov, ki so padli za časa svetovne vojne i. 1917, in ki so bili po večini iz Slezijske. Kripta obsega 880 grobov. Odkritja so se udeležile vse višje vojaške in civilne oblasti pri posebna vojaška mislja iz Nemčije. Prisel je tudi nemški konzul iz Trsta. Delegacija rivihi sraje prav tako iz Trsta. Nemski in italijanski govorniki so povdarjali nelojalnost obeh narodov in hrabrost nihovih vojakov, ki bodo odslej, ko bo izvaževala prilika, korakali skupaj in se borili za skupne ideale. Na kraju kraj stoji kriptu so bili pred dvajsetimi leti strelni jarki nemških odredkov, ki so prvi šli na napad, ki te pozneje dovedel do preloma italijanske fronte pri Kobaridu.

POLITIKA I TRGOVINA

Dnevni listovi izjavljajo: Japanska klapa pa otvoreno izražava veliko nezadovoljstvo prema Njemačkoj i Italiji radi njihova lijevovanja ratnog materijala vojsci maršala Čang Kaj Šeka. Ovim parodom piše jedan veliki tokijski list, da Italija i Njemačka ne mogu opravdati svoje lijevacije ratnog materijala Kini time što su s njom pred duže vremena zaključile trgovačke ugovore, koji ih obavezuju na lijevacije. Ovi su ugovori, piše japanski list, bili produženi i u toku japansko-kineskog rata bez ikakva obzira na uske političke veze država potpisnica protokomunističkog ugovora. Njemačka ima, na temelju takva ugovora, da lijevuje Kini još kontingent ratnog materijala u vrijednosti od 600.000 funti. Njemačka ide otko zatim da zaštiti svoje interese u Kini i nastoji da si osigura kinesko tržište. Italija i Njemačka su smjeli zaboraviti, da njihovo dobarljanje ratnog materijala Kini može ugroziti solidnost protokomunističkog ugovora.

U istom smislu pišu i ostali japanski listovi ističući, da se u Kini proti Japanu boji ne samo francusko i englesko nego i njemačko i talijansko oružje.

Mlada seljakinja pala s trešnje

Motovun. — U okolici Motovuna dosadila se teška nesreća. Mlada seljakinja Douka Zigaute, popela se na trešnju da nabere trešnja. Izgubivši ravnotežu pala je iz visine od četiri metara i ostala nepomično ležati. Susjedni i rođaci priskočili su joj u pomoć, ali je nikako nišeg mogli uspraviti na noge. Otmirenjima je u Motovunu, ali kako je slučaj bio tezak proslijediše s njome u bolnicu u Pulu. Nalaz je bio strašan: nesretnici su uzete obe noge i teško su ozlijeđeni i svi unutrašnji organi. To je nastalo od lakog udara u brutočahu. Mladoj je ženi tek 27 godina, a izgleda da će biti uzeta cijelog života i da joj nema pomoći.

Trst. — Zaradi ljubezenskih zadeva je prislo v stanovanju 41-letne Bence Line do hudeca preokretanja, ki je dovelo do tragedije. 45-letni Josip Carlone iz Napolija je strigal na Bencovo in jo ožtko ranil, potem pa se je še sam ustrelil.

— Trst. — Za bliskotne praznike je obiskalo 970 jugoslavenskih železničarjev Benetke. Ko so se vračali so obiskali tudi Trst.

OPORO ILO VSEM CITATELJEM I DOPISNIKOM

Vso čitatelje in posebno na dopisnike vlnudno prosimo, DA BI VSA PISMA IN DOPISE NAMENJENE UREDNIŠTVU POSILJALI NARAVNOST NA UREDNIŠTVU LISTA IN NIKAKOR NE DA POSAMEZNI OSEBE v uredništvo ali izven njeza, da ni so na ta način izbegavala zakasnelost pri objavljanju. UREDNIŠTVU.

KULTURNA KRONIKA NAŠI ROJAKI V SLOVENSКИH REVIJAH

(Konec) V I.-II. zvezku »ČASA« je priobčil Jože Kestanecjevič daljši članek o »Italijanski kolonizaciji v Jul. Kraljinj, v V. zvezku pa Adriačineus zanimivo študijo »Tržaški Slovenci v davnlino. Prva številka »MISLI IN DELA« prinaša daljši članek dr. B. Vrčona o zunanji politiki »Nova faza nasprotij med vesilamie, dalje članek »Notranje-politični pregled«; dr. Lavo Cermelj poročila o knjigi »Nuovi ricordi e frammenti di diario«, ki jo je spisal L. Aldrovandi Mesrescott. Številko zaključuje ponatis Londonskega pakta v francoskem jeziku. V drugi številki poročila dr. B. Vrčona v članku »Med starim in novim ravnotčejem sil« o zunanji politiki ter v daljšem članku o »Notranji politiki«. Dr. L. Cermelj poročila o knjigi »Alla difesa

d'Italia in guerra ed a Versailles« od Silvija Crespi-ja. V tretjem zvezku piše dr. L. Cermelj o »Novi Solski reformi v Italiji«, dr. B. Vrčona o zunanji politiki »Nove spremembe v Evropie in o »Notranje-političnem pregledu«; dr. L. Cermelj pa o »Zbornici fasijejev in korporacije. II. DEL V drugi številki »ZENSKEGA SVETA« je priobčila Erna Muserjeva pesem »Cankarju za 20. obletnico smrti«; o »Razvoju in pomenu Aškerceve socijalne miselnosti in socijalne pesmi« je ista avtorica napisala kratek članek. V tretjem zvezku je priobčila Iva Breščakova zgodovinsko reminiscenco našega rodu pod naslovom »Zemlja in rode. Četrta številka je prinesla pesem

»Matjaž, naš kralj« od Erne Muserjeve, prevod iz češćine »Tema na grobovih« od Milke Martelančeve, iz bolgarsćine črtice »Velika krotkost od Pavle Hočevarjeve, Erna Muserjeva pa je priobčila »Nekaj besed k našim ženskim strokovnim Solame. Prva številka revije »ŽENA IN DOM« je prinesla novelo Francaeta Bevka »Hana«. V prvi številki družinskega lista »PRIJATELJE« je priobčil France Bevk novelo »Priatelj«, v drugi »Ribiško zgodbo«, v tretji »Preteklost« in v četrti »Drvarji«. Družinski list »MLADIKA« prinaša v prvi številki novelo Fr. Bevka »Žito«, ki je zraslo na sreca, druga številka prinaša B. Maganov daljši spis »Carovnice«, v tretji je priobčila Mara Husova črtice »Spomenik padlim«, v četrti pa Fr. Winkler črtice »Voz v bragu«. V prvi številki mladinskega lista »RAZORJE« je priobčil Jože Pahor odomek iz svojega romana »Matija Gubec« pod naslovom »Na begu«, v četrti številki je objavil Ivan Vuk daljši spis »Carovni pristan«, France Bevk zgodbo »Smrečica«, Angelo Cerkevnik pa »Markovo odklidanje« z ilustracijami F. Uršića. Šesta številka prinaša kratko pravljico K. Široka z dalmatinskim motivom »Paviha in buca«. V sedmi številki je objavil Angelo Cerkevnik črtico »Trinajst let pozneje«. Isti zvezek je prinesel tudi staro velikonočno pesem, ki jo je zložil vavpaski šolmašter Matevž Kramčan (živel od l. 1773. do 1833.). Osmi številka je prinesla sestavek Venc. Winklerja »Trgovina sredi sveta« in Iv. Vuka zgodbo »Zaupanje«. V prvi številki »NASEGA RODA« je priobčil Janko Samec uvodno pesem »Ljubim svoj govor«, Vlado Klemenčič pesem »Matjažek«, Josip Ribičić pa slikanico »Novice« z ilustracijami A. Bucika.

Druga številka prinaša kot uvodnik sestavek »Ob dvajsetletnici«, ki ga je spisal A. Širok, Janka Samca pesem »Ob dvajsetletnici«, pravljico Fr. Bevka »Plkapolonica« in »Čimbarabara« in Alberta Širka opis dalmatinskega otoka »Murterja«. V tretji številki je objavljena pesem VI. Klemenčiča »V Goricah«, prevod A. Gradnika iz ruščine pesmice »Automobile« in Karla Široka spis »Muri«. Četrta številka prinaša J. Ribičića »Božično pravljico«, Karla Široka pesem »Ta noč je sveta noč«, J. Ribičića narodsko pravljico »Ples na zemlji« z ilustracijami A. Bucika, Zdravka Ovirka pesmico »Pesem o črvtu« in Ksenije Frunkevo slikanico brez besed »Kako je Marjencja rešila brata«. Peta številka prinaša Fr. Bevka pravljico z bretonskim motivom »Zvita ženica« in Ksenije Frunkevo »Zgodbo brez besed«. Šesta številka je prinesla VI. Klemenčiča »Tri pršetke« in Ivana Dodiča pesem »Puste«. V sedmi številki je priobčil Zdravko Ovirč »Pesem o srečju«, V. Winkler pa pesem »Minar Fičafaj«. V osmi številki priložbuje V. Winkler »Hribovsko pesem«, Fr. Bevk zgodbo »Moj prvi učitelj« in Ksenija Prunkova slikanico »Zgodbica brez besede«. Deveta številka je prinesla V. Winklerjevo črtico »Pod našimi okni« tam vodička« in A. Širkov potopis »Sam s čolnom v Benetke« z lastnimi ilustracijami. Tretja številka mladinskega lista »ZVONČEK«, ki je namenjen predvsem mladini za mejo, je prinesla Fr. Bevkov prevod bolgarske črtice »Ljubezec«. III. Druga številka »PROTEUSA« je prinesla razpravo dr. Oskarja Reje »Vpliv klime na človeka«.

JOSIP MEDANIĆ

U Zagrebu preminuo je poznati trgovac iz Voloskog-Opatija Josip Medanić. Pokolnik bijaše rodom iz Bakra, ali je prije rata vodio dugo godina trgovinu...

Pređe nekoliko godina decembo je sa svojom obitelji u Zagrebu gdje je osnovao tvornicu 'Koralit' za izradu dugmeta.

Pokopan je na Mirogoju u petak 2 o. m. u brojno urešene svoje rodinje, Hrvatstih Primoraca i prijatelja iz Voloskog i Opatije.

Neka je vječna spomen pokojnom Medaniću.

Stanislav Defar, novinar

U Osijeku je dne 6. lipnja ujutro umro od susice novinar Stanislav Defar, ne navršivši ni 29. godinu. Stanislav Defar je rodom iz Tinjana kraj Pazina, od poznate porodice Defara...

Arica Klarić rođj. Kajin

Nemila smrt okrutno je pogodila obitelj naseg zemljaka g. Klarića Iva, činovnika životnog osiguranja u Sušaku. Na sam dan Duхова nakon duže bolesti preminula mu je u susakućoj bolnici supruga Arica, rođjena Kajin, u najblijoj dobi od 30 godina.

Šturm Mirko

U hobljanski hotelje je dne 23. maja umrlo po dobi in muški bolerni idriški rođak šturm. Mirko, bivši pilot u Jugoslavanski armadi, star komaj 39 let. Naj počiva u mlui.

DUŠA I TIJELO ČAKAVŠTINE

Pelemički članci o čakavštini izdani kao posebna knjžica

Franjo Pavešić: Duša i tijelo čakavštine. (Pelemički članci). Nema tome dugo, što se u dnevnoj štampi bila povelja dosta oštra polemika o čakavštini, u kojoj su sudjelovali neke naše najprominentnije književne ličnosti.

Na strane Hrvate stvar je većina zamislala, što je komično i razumljivo, da čakavština je prva materinska riječ, u kojoj smo čuli najsladna mašinska tepanja, ona je zvuk davnih akorda, koji još uvijek bruje u duh naše duše i kojih nikada, pa ma kako mi službeno pisali i govorili, ne možemo sve kad bi htjeli izbrisati iz duha. I kad jednom panemo u agoniju, kad budemo na izdisaju izgovarajući posljednju riječ, vjeruje da ta naša riječ, taj posljednji zaziv matere ne će biti izrečen ni u što-

čakavštini, ni u kajkavštini, pa ma u kojem se kraju nalazili, nego da će to biti u čakavštini.

Polemiku o čakavštini poveo je svoje doba u 'Obzoru' mladi književnik Franjo Pavešić. Članci su bili uistinu živi, stvarni i dokumentarni, te su unijeli mnogo svjetla u ovaj naš važni problem, naročito pak u bit i smisao čakavštine.

Časopis za zgodovino in narodopisje

Letnik XXXIII — snopič 3—4 — 1939 — stran 222,

Pravak iziši ČASOPIS ZA ZGODOVINO IN NARODOPISJE — MARIBOR Letnik XXXIII — snopič 3—4 — 1939 — stran 222.

je prinesel sledečo recenzio Cermelieve knjige o naši manjšini pod Italijo:

Dr. Lavo Cermelj, Life-and-death Struggle of a national minority. Ljubljana 1937. V. 8°, 260 str. + 1 zemljevit.

Dr. Lavo Cermelj, La minorité slave en Italie. Ljubljana 1938. 8°, 276 str. + 1 zemljevit.

Ko je pred dvema letoma izšla ta knjiga v angleščem jeziku, je kritika izrazila željo, naj bi se delo prevedlo tudi na kak drug svetovni jezik, ker bi se s tem njegova publiciteta v mednarodnem svetu šlo bolj razširila. In tako smo letos dobili knjigo v francoskem prevodu, sicer nekoliko skrajšano in v nekaterih poglavjih bolj strnjeno, zato pa s kratkim dodatkom, v katerem je upoštevan tudi najnoviši material.

Cermeljevi knjiži tvoriša zelo temeljito delo o naši največji narodni manjšini v južni kraini. Vsa dotedanja dela o temi uprašena so ali nepopolna ali pa preveč polemizirajo značaja, tako da ne nudijo vedno prave slike dejanskega položaja. Ti knjiži pa je skušal biti pisec vsakež objektivni in navaja je dejstva, podprta z dokumenti in dokazi, ne da bi se pri tem spuščal v politična razmotrivanja ali izjavljaj zaključke iz bogatega gradiva. V 15 poglavjih opisuje avtor z globokim poznavanjem obravnavane stvarne usode te narodne manjšine izra Londonskega pakta pa preko okupacije te zemlje po Italijani.

Mimica Cenčič

Ka m n i k, 30 maja. — Na binokosno nedeljo zvečer je po dolgem, hudem trpljenju zatisnila oči ga, Mimica Cenčič, soproga šolskega upravitelja. Pokolnica je bila doma iz ugodne, narodno zavedne notranjske družine Možetovih v Dolenji vasi pri Senožečah. Bila je plemenita, srčno dobra in nežna ženska, ki se je poznala, Zlasi in Št. Petru na Kracu, kjer je dolgo vrsto let službovala soproj, je bodo premožni ljudje ohranili v toplem spominu. Sojalci!

in njene postojne in sistematične listiš-zračje, v administrativna, šolskega, gospodarskega, narodnega in versko-cerkvenega području do najnovije dobe. Francoskim prevodu je priložena še pregledna etnografska karta južne Kratine, izdelana na predlogi hudoškega šteta in l. 1921, ter popravičena po štetu iz l. 1916. Dasi je knjiga v francoskem in angleščem jeziku dostopna precej široki publici v mednarodnom svetu, bi vendar le karalo, da izide tudi v slovenskem jeziku, da se z njim seznanijo tudi širše plasti našega naroda.

Obe knjiže je založilo Društvo za Ligo narodov v Ljubljani, Dvočakova 6-ih.

Dr. J. Kotnik

Bevkova »Pavlija šahac« v ljubljanskem gledališču

V torek 13. t. m. bodo odigrali pri nas Bevkova igra v treh delnih »Pavlija šahac«. Delo je doživelo o prikliti inbega Bevkovega gledališkega uredništva v Vala Bradcu v Mariboru, svojo krasno predstavilo ter je bilo od kritike in občinstva sprejeto z največjim nuzanjem. Delo je prečitali Bratice, letali bodor: Drena Bratice, njegovu Zeno Frno Damlova, nimega domaćeg prijatelja Gleda Drenovec in Marto Slavčeva. Opozarjamo na to zanimivo predstavu.

PROIZVODNA SINTETIČNOG BENZINA U ITALIJI

Pod okriljem konkretna Montecatini bilo je osnovano novo društvo »ANICE« (Azienda Nazionale Idrogenazione Combustibili) s 500 milijuna lira osnovnog kapitala, koje je 1938 rodine stavilo u pogon tvornice Bari i Livorno sa godišnjim kapacitetom preko 300.000 tona.

Velike poplave u okolici Pirana

Piran. — Jaka kiše posljednjih dana prouzročile su u raznim krajevima Istra veće i manje poplave, koje su po vrstovna, masludina i voćnjaci na najveće osjetljivu štetu. Naročito su u okolici Pirana poplavile veliki kompleks njiva. Računa se da šteta iznosi nekoliko stotina hiljada lira.

san posvud sve jeno: na jenom miste govore da je mižerija, drugi da je sud od svitu, da ne će drugo od svih nas ostati ni jengova čovika živoga. Kadno god san bija, kamorogod san doš, s kim god san se sta na putu, u selu, makar i u crkvi, svin je na usti samo jeno: ne moremo ni živiti, ni umriti. A svedeno, kad ter kad, znakne se priko suhih uvenutih usnic smi, ma se vidi, da je to smih prez srea, da se čovik samo srami reči, da je on najbrižnije stvarjenje na svitu, da je on štiman gore nego brek. Ma svedeno još je šperance. Se govori da čovik ne zgubi šperancu, ni kad dojde na nj zagnbi hropac, a tako smo i mi. Ljudi su naši svederi kako življeni od železa, čvrsti su, jaki, prez straha, živo delaju škerbe se da još više nego prija, oraju, kopaju, siju, sade, obrižu, vezivaju i čekaju kad će već jedanput obrniti na bolje. Kad sam se sada vrnija u Mrčanu, to ti je, brate, sve obrizano (loze), loze u redu, vrlic počičeni, pokopani, nagnojeni. Prid hilžami ženske razgovaraju, same jedna mete smet ispred vratu sve od kuraja, kako da će sad-nu dojtj svati prid vrata. Sve je čisto, sve lipo, da je milinja gledati. Pa kad čovik vidi, kako ti ljudi delaju, ljudi, to će reći muško i žensko, a najviše žensko, pak još da se čoviku ne digne srce od veselja. Ne će san oni poubijati ni s vojskom, ni s gladom. Dokle smo ovakovi, ni sama sotonja nam ne će nauditi. Sve su nam provali već delati i svakako nas

NOVE KNJIGE I REVIIJE

»MALI ISTRANIN« BR. 9 I 10

X. ŠK GODINE. Izšao je broj 9 i 10 ovog našeg tradicionalnog onladuskog lista, koji je ovim brojem završio desetu godinu izlaza u Hrvatskavili, odnosno 34 godinu svog postojanja. Sadržaj mu je slijedeći: Ernest Radetić — Na srebrni česti u zvezdanoj noći; Dr. Srećko Zugla — Moji bratci Franje; Gabriel Cvitan — Mala Nada u selu; Bozumić Tuti — Sjeno; Vladimir Nazor — Pilič; Bozumić Toni — Modre oči ane; Viktor Car Emin — U mlinskoi školi; Sime Funić — Vuklan; Rikard Katalinč — Jerotov — Zastavice; Ljubo Durić — Dva mala poštenikova; Gabriel Cvitan — Mara; Josin Kraljević — Dvoro dijete; Barba Rike — Dieća nsta; U nastari (po engleskom); Gabriel Cvitan — Idem kno; Rikard Katalinč Jerotov — Marica; Gabriel Cvitan — Pastir; Ernest Radetić — Maimo Kok i Jozef; Luc i Lovre; — Kao pite; niemni dječ; Prkodarac — Turvije; Dieće novine — Jurecvi kiti; — Znamenitosti — Iz strani zemalja; Razno — Gospodarstvo — Zvezdoznanstvo — Zdravlje — Prerada — Tehnika — Zagonetke i odometke i t. d.

Sadržaj je lista nep obilat, a kako razabiremo iz rečenica njegovih suradnika, ozbiljnih kulturnika i kulturnih radnika, i na lističnoj literarnomunetu čini vjant.

Čist izlazi jednomu mjesecu ovan školskih mrazaka, a prečitat iznosi 12,- dinara na godinu.

Rodičelima koji žele da im djeca budu odgojena u plemenitij ljubav prema rodu i domovini toplem preporučamo da svoju djecu na lističe predglate.

Slovenski prihled, glomak za upoznavanje političkega, socijalnoga i kulturnoga života slovenskih država i naroda, Prag, broj 1-2, uradnik A. Prinita. S ovim brojem je nestalo s naslovno stranice geografske karte koja je prikazivala sve slovenske zemlje, uključivši i Istru. Mjesto karte sada je na naslovnoj stranici ornament od lipe, simbola slovenskoga. Osim toga su i listič nastali prikazi Josipa Vajca o Novotu Hrvata i Slovenca u Italiji.

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

IZVANREDNA SKUPŠTINA ISTRICE U ZAGREBU

Upravni odbor društva Istra u Zagrebu sa svib izvanredno skupštinu za 11. juna o. g. u 9 sati ujutro u Matiji hrvatskih obrtnika. Bje bi 49, sa slijedećim dnevnim redom: 1. Predstavni predsjednik; 2. Izvješće pravila; 3. Odgovorne zaima za gradnju doma; 4. Određivanje vjeme članstva. Ako u određeno vjeme ne bude prisutan kvabiloran broj članova, skupština će se bez obzira na to održati.

Izlet u Famliško Bistricu. — Kakor smo poročali u zadnji listički Istra, pripravila emigrantsko društvo »Labor« u Kamniku za nedeljo 18. t. m. svoj vsakoletni izlet u kamniško Bistricu. Da bi izlet u bližnjem zadovoljstvu, obilježili su ga slobodni ljudi željeti, da bi poleg nezgodno se vdeležili istega tudi kak' tarim kupač s svojim instrumentom ali šhemu. Nametavna je namrež njom neprilicima prosta zabava brez kakoga nosbucne programa. Zato naj vsak prinese s seboj polno vrčce dobre volje in pristnega humoru. Priporočati bi bilo, da ne pozabimo na svoje mladino, tako da jo bolj navezujemo nase in oliranimo svežo za naš pokret. — Bratice in sestree! Agitirajte za obilno vdeležbo! Odbor

MATE BALOTA:

KAKO JE TO ZAPRAVO BILO U PULI

(Nastavak) Čavene im se udarena, jedra, zdrava mlada prsa. Vidi se da ne znadu što je bičica. Katkad im ispadne sa lopate koji kumpir i otkrila se u blato. Naokolo se šaljaju, nepovjerljivo, plasiivo Bosanci, mrtvi, upali kosturi. Pohlepno pobere onaj krumpir, što ispačene s voza i spremne ga u džep. A oni mladi, bujni, ogunasti, siti meceli, kad vide tu rajku, kako te otpaklje bera, samo se smiju i šale. I pade jedinem od njih na um dočeka: priane se, pa izbači punu lopatu kumpira na cestu u blato. A raja se tigne, sšobi, pa se gura, natječe, jedan od njih trua drugoga na stranu, jedan drugome otima krumpir iz ruke, svadijaju se. A oni se bujni jognuasti moćni smiju i uživaju u tome kako se ta raja natječe. ... U onome krumpiru, što sa upali ljudski kosturi iz blata dižu, recali se sva naša zalosna prošlost, sva naša zalosna sadašnjost. To je ona užasna naša sudbina, sudbina tužne raje, koja pobire mrvice od onoga, što joj je u čelju oteo, a sada njoj kao milostinju pruža. Kao što čini beru gladni ove otpadke, tako smo se mi do sada uvijek redovoljivali mrvicama, koje su nam u blato bacali, uživajući pri tome, kako ćemo se mi za te mrvice otimati. A mi nijesmo nikad imali u sebi toliko svi-

jesti, ponosa i snage, da shvatimo, da je sve naše, ne samo one mrvice, nego sve, što nam oteše. 17. III. 1918. Pa kad mi ispred oči nestane jasena mladih i zelenih, kad ne vidim više grabrove mladice, težak mi kamni pade na sice. Vidim ja, i i svaki ki mi slip, da je svit razdijeljen u dva polovice. ... Jeni su sironahli, ki su lačni ki dan za danom ginu i umiru od glada, ki pate više nego su patili mučeniki, više nego je propatja Bog na križu, fala mu i dikla budi. I ti, ki toliko pade, muče se, delaju dan i noć, ne znadu ča je počinak. Drugi su, ki nisu, otkad su živili učinili ni solda valora, ki nisu nikad znali, ča će reći pot, ali žulji, ali ni kruha u hiži. Ti živu dobro, vesele se, ni ne znadu, ni ne će da znadu, da je vojske. Siti su, puni, pijani i bisni. I bisni su, jako bisni. Ako je Boga na nebu, ako je pravednosti i postenja loša na zemlji, oganj će božji proždiriti one ki su krivi. A ja, Mate Balota iz Raše, ki ugore lovi, livati ču petroleje koliko ga budem imao na ti prokleti svit da se ne bude znalo više kad je jedanput bia. U Raši, na rudini pod topolom lipega dana prokletega lita. 24. III. 1918. Bija san uvo zadnje vrime svaderi, prošra san kroz sve uve naše kraje, tužni i zalosni dani naši, vidjela

Urednik: ERNEST RADIČIĆ — Odgovorni urednik: IVAN STARI Zvonimirova ul. 48. III. kat. — Vlasnik i izdavač: KONZORIJ ISTRANIN, MARIČKOVA UL. 22. III. BEOGRAD. Tisk: Jugoslavenska štampa d. d., Zagreb. Glasnik: 131. Istra. Izlaz svakog tjedna 6 petak. — Broj: četvorko računa 6-189. — Pretpлата: za cijelo godinu 48 d. za pola godine 24 d. za iznajmljivanje dnevno, sa Ameriku 2 dolara na godinu. — Oglasi se računaju po otklaku. — Kupopis se ne vraća.